

FÖP Fagersta stad

En fördjupning av Översiktsplan för Fagersta kommun

Antagen 2017-02-20

Planens namn

FÖP Fagersta stad- En fördjupning av "Översiktsplan för Fagersta kommun"

Beställare

Kommunfullmäktige, Fagersta kommun

Politisk styrgrupp

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Medverkande tjänstemän

Anders Kilström, kommunchef- Fagersta kommun

Anna Kuylenstierna, avg. förvaltningschef- Västmanland-Dalarna miljö- och byggförvaltning

Arne Hjort, förvaltningschef- Västmanland-Dalarna miljö- och byggförvaltning

Ingelis Morfeldt, avg. stadsarkitekt/plan- och byggchef- Västmanland-Dalarna miljö- och byggförvaltning

Harold Nilsson, avg. förbundschef- Norra Västmanlands kommunalteknikförbund

Håkan Jansson, utredare- Utbildning & fritidsförvaltningen

Helena Reimfors, planarkitekt (projektledare)- Västmanland-Dalarna miljö- och byggförvaltning

Jonas Pettersson, centrumutvecklare- Tillväxtgruppen Fagersta Norberg

Lars Wieselgren, affärsrådgivare- Tillväxtgruppen Fagersta Norberg

Ola Carlsson, gatu- och gatuchef- Norra Västmanlands kommunalteknikförbund

Olle Norqvist, planeringsjör- Västmanland-Dalarna miljö- och byggförvaltning

Konsultstöd

Strategisk arkitektur AB

Särskild referensgrupp

"Fysiska miljögruppen för stadsutvecklingen", ett samarbetsprojekt mellan kommun och näringsliv i Fagersta

Medverkat har även andra tjänstemän från kommun och myndigheter,
samt många av stadens företagare, föreningsaktiva, skolelever, pensionärer och helt vanliga invånare!

INNEHÅLL

OM PLANEN.....	6
PLANENS SYFTE OCH MÅLSÄTTNING	7
PLANOMRÅDETS OMFATTNING	7
ARBETETS FÖRUTSÄTTNINGAR	7
PLANPROCESSEN	7
GENOMFÖRANDE	7
OM BEHOVSBEDÖMNING.....	8
DEL 1 - UTVECKLINGSPLAN	9
1.1 UTGÅNGSLÄGE.....	10
1.1.1 Sammanfattning.....	10
1.1.2 Nuvarande markanvändning	12
1.1.3 Sammanställning av områden för särskild utveckling eller utredning.....	13
1.2 SÄRSKILDA STRATEGIER.....	16
1.2.1 Attraktiv livsmiljö	16
1.2.2 Förenad stad	18
1.2.3 Levande centrum	20
1.2.4 Stark identitet	23
1.3 HÅLLBAR ANVÄNDNING OCH UTVECKLING AV MARK, VATTEN OCH BEBYGGELSE...36	
1.3.1 Boende.....	37
1.3.2 Kommunikationer	40
1.3.3 Offentlig service.....	44
1.3.4 Näringsliv, handel och service	47
1.3.5 Kultur, fritid och rekreation	50
1.3.6 Natur- och vattenmiljöer.....	53
1.3.7 Energi-, klimat- och riskfaktorer, samt teknisk försörjning.....	56
1.3.8 Riksintressen.....	60
DEL 2 - KONSEKVENSER	61
2.1 BEHOVSBEDÖMNING.....	61
2.1.1 Platsens förutsättningar.....	61
2.1.2 Planens styrande egenskaper.....	61
2.1.3 Planens tänkbara effekter	61
2.1.4 Sammanvägd bedömning	62
2.2 KONSEKVENSBESKRIVNING	63

2.2.1	Nollalternativet	63
2.2.2	Planförslaget	63
DEL 3 - PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR		74
3.1	LAGAR, PLANER OCH POLITISKA MÅLSÄTTNINGAR	74
3.1.1	Övergripande nationella utvecklingsmål	74
3.1.2	Riksentressen	76
3.1.3	Strandskydd	76
3.1.4	Regional planering	76
3.1.5	Översiktsplanering	77
3.1.6	Kommunala mål, planer och program	77
3.2	ORTSANALYS	80
3.3	MEDBORGARDIALOG	98
3.3.1	Sammanfattning	98
3.3.2	Resultat	98
3.4	UTVECKLINGSTENDENSER I SAMHÄLLET	102
3.4.1	Hållbarhetsperspektivet	102
3.4.2	Social utveckling	102
3.4.3	Ekologisk utveckling	103
3.4.4	Ekonomisk utveckling	104
3.4.5	Samtida stadsplanering	105
BILAGA		107
UNDERLAG		108
GEOGRAFISKT INDEX		110

Strömsholms kanal och Västanfors kyrka

OM PLANEN

Hur vi hanterar mark, vatten och bebyggelse får konsekvenser för lång tid framöver. En symbios mellan de som lever på en plats, och förutsättningarna i natur, klimat och miljö, är en grundförutsättning för en hållbar framtid.

Förändringar i en stad sker kontinuerligt över tid, ibland utan att vi ser det. Dessutom kommer förutsättningarna för utvecklingen ständigt att ändras. För att en kommun själv ska kunna vara med och styra över den utveckling som sker, är översiktsplanering ett viktigt verktyg. Det fungerar både strategiskt på lång sikt och är vägledande för konkreta beslut i kommunens vardagliga arbete. Översiktsplanering har därför, i många kommuner, blivit en allt viktigare del i att förbereda för kommande utmaningar och förändringar.

En översiktsplan anger följaktligen hur mark, vatten och byggda miljöer inom ett angivet område ska användas, bevaras och utvecklas. För områden med komplexa förhållanden, t.ex. tätorter, behöver översiktsplanen fördjupas i en s.k. FÖP.

Fagersta kommun påbörjade arbetet med att ta fram denna FÖP för Fagersta stad under hösten 2014. Arbetet startades upp med en medborgardialog, i syfte att ha den övergripande, ge-

mensamma viljeriktningen hos de som bor och verkar i staden som utgångspunkt.

Planen består av 3 delar, där den första redovisar den föreslagna utvecklingen, den andra redovisar de konsekvenser förslagen medför och den tredje redovisar de utgångspunkter som planen bygger på samt vilka resonemang som ligger bakom dess anvisningar.

Under arbetets gång har det framkommit att utvecklingen av Fagersta centrum och stadsbildens utspriddhet är frågor av stor betydelse och allmänt intresse. Ett fördjupat arbete för detta har därför tagits fram tillsammans med särskilt konsultstöd, och resultatet redovisas i en bilaga.

*

Konstruktiva lösningar kan växa fram i syntesen mellan olika perspektiv som vägs mot varandra. Därför bör långsiktig planering och konkreta åtgärder ske parallellt. Denna plan ligger till grund för ett fortsatt arbete med att utveckla staden, både genom långsiktiga och kortsiktiga insatser. För att resultatet ska bli bra är engagemanget från såväl den kommunala organisationen och dess förtroendevalda, som stadens invånare och näringsliv, en grundförutsättning.

PLANENS SYFTE OCH MÅLSÄTTNING

Det har sedan länge saknats riktlinjer för hur Fagerstas stadsbebyggelse ska utvecklas. Fagerstas kommunövergripande ÖP, som antogs 2007, behandlar inte huvudtätorten. En fördjupad översiktsplan för centrum togs fram 1994. Den bedöms inte längre vara aktuell. Några andra översiktsplanedokument finns inte i dagsläget. Denna FÖP tas följaktigen fram för att ge Fagersta stad aktuella strategier för stadsmiljöns utveckling.

Den färdiga FÖP:en ger kommunen en konkret utvecklingsplan med sikte på en välfungerande, sammansatt stadsbild. Målsättningen med planen är att säkra en kvalitativ stadsmiljö som tillgodoser behoven hos boende och företag under lång tid framöver. Utvecklingen bygger bl.a. på att förstärka sambanden mellan olika stadsdelar, levandegöra centrum, stärka kopplingen mellan bebyggelse, vatten och gröna miljöer samt utveckla användandet av mark, byggnader och infrastruktur med sikte på social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet.

PLANOMRÅDETS OMFATTNING

Planområdet omfattar den sammanhållna bebyggelse som utgör Fagerstas huvudtätort, inklusive Västanfors och angränsande verksamhetsområden. I denna text används begreppet "staden", för hela planområdet. I planområdet ingår inte exempelvis Semla, Norra Sjöheden, Högbyn eller Oti.

ARBETETS FÖRUTSÄTTNINGAR

Arbetet med att ta fram planen har bedrivits av en kommunintern organisation som i senare skede tagit hjälp av konsultstöd. Arbetet har handlat om att kartlägga planeringsförutsättningarna, skapa en gemensam bild om vilken utveckling som bör ske, konkretisera idéer till förslag, och samtidigt skapa en samsyn om detta i den kommunala organisationen.

Berörda förvaltningar, politiker, samhällsaktörer och medborgare har fått chansen att påverka arbetet i ett öppet idésamråd. De syn-

punkter och idéer som kommit in ger en bild av vad som fungerar bra och mindre bra med staden, vilka utvecklingsfrågor som är angelägna och vilka gemensamma viljeriktningar som finns. Mer information om detta finns under rubrik "Medborgardialog" i Del 3 - Planeringsförutsättningar.

PLANPROCESSEN

En översiktsplan tas fram genom att ett preliminärt förslag samråds under två månaders tid tillsammans med allmänhet, länsstyrelse, regionala samverkansorgan och andra berörda. Efter samrådet bearbetas handlingen, vilket innebär att de yttranden och synpunkter som kommit in sammanställs, bemöts och leder till förändringar i olika omfattning. Därefter ställs förslaget till plan ut i två månader till med möjlighet för berörda att lämna synpunkter, som också de kan påverka handlingens innehåll. Den färdiga planen antas till sist av kommunfullmäktige.

GENOMFÖRANDE

Vissa förslag i denna plan har uppkommit som ett direkt resultat av arbetet med denna plan, medan andra förslag redan berörts i det vardagliga kommunala planerings- och förvaltningsarbetet. Vissa åtgärder bedöms kunna genomföras direkt eller inom en 10-årsperiod, medan det långsiktiga perspektivet snarare handlar om ca 10-25 år framåt. Tidshorisonten bygger alltså på en kombination av kortsiktighet och långsiktighet. Kommunen kan själv genomföra åtgärder i mer omfattande skala när utrymme för investeringar finns.

Genomförandet av planen verkar på olika nivåer. I ju större omfattning planen är vägledande för kommunala vardagsbeslut, desto bättre implementeras dess olika strategier. En särskild genomförandeplan, där de föreslagna åtgärderna prioriteras, budgeteras, avvarsfördelas och tidsplaneras, bör tas fram i det uppföljande arbetet med denna plan, i syfte att skapa ett systematiskt tillvägagångssätt och ett dokument för berörda att förhålla sig till. I nuläget bedriver kommunen även ett arbete med att ta fram en

långsiktig plan för alla de kommunala investeringar som behöver göras fram till 2030. I arbetet med detta utgör denna plan viktig del av planeringsunderlaget.

Genomförandet av strategierna i sin helhet är emellertid beroende av både kommunala och privata initiativ. Engagemanget från såväl den kommunala organisationen och dess förtroendevalda, som stadens invånare och näringsliv, är en grundförutsättning för ett bärkraftigt resultat.

OM BEHOVSBEDÖMNING

För översikts- och detaljplaner som bedöms leda till betydande miljöpåverkan ska det upprättas en miljöbedömning, baserad på en särskild miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Behovet av en MKB görs i en s.k. behovsbedömning. Denna redovisas i Del 2 - Konsekvenser.

DEL 1

1 UTVECKLINGSPLAN

Den här planen baseras på rådande förutsättningar och kommande samhällsutmaningar i kombination med den gemensamma viljeriktningen hos stadens invånare och aktörer. Den baseras även på övergripande politiska mål, där det långsiktiga hållbarhetsperspektivet är av grundläggande betydelse.

Utgångspunkterna beskrivs utförligt i Del 3 - Planeringsförutsättningar. Där beskrivs också vilken problematik som föreligger och vilka resonemang som ligger bakom planens anvisningar. I denna del anges därför endast en sammanfattning av utgångsläget.

Planen behandlar inte det innehåll som redan täcks in av Fagerstas kommuntäckande ÖP. Frågor som berör t.ex. naturresurser, landsbygdsutveckling, jordbruksmark, skogsmark, vattenområden, skyddstakter eller mellankommunal samordning, hänskjuts till ÖP:n.

1.1 UTGÅNGSLÄGE

1.1.1 Sammanfattning

Fagersta stad är ett industrihistoriskt intressant Bergslagssamhälle, med karaktäristiska bebyggelsemiljöer och god tillgång till stadsnära naturområden. Här finns bl.a. en kanalmiljö med höga kulturhistoriska värden och ett aktivt idrotts- och föreningsliv. Dessutom ökar befolkningen i antal. Det ger ett högre tryck på bostadsmarknaden och ökar behovet av arbete, kollektivtrafikmedel, utbildningsplatser, omsorg, service och fritidsaktiviteter. Incitamenten och underlaget för att bygga och utveckla stadsbilden är idag högre än på många år. Sett till framtiden spås befolkningsantalet kunna fortsätta att öka, men osäkerheten kring utvecklingen är stor. En kvalitativ stadsbyggnad, för alla berörda, eftersträvas.

Trots många fördelar finns här också problem, t.ex. med bebyggelseområdenas inbördes relation, ett centrum med låg dragningskraft och svårigheter att hitta lämpliga platser för skolor och äldreboenden. Problematiken försvårar utvecklingen, påverkar den kommunala ekonomin och i länderna hur människor trivs. Stadsmiljön behöver utvecklas mot en bättre fungerande helhet i en väl avvägd balans mellan bebyggelse, natur och infrastruktur. Sambanden mellan olika stadsdelar behöver förbättras och förstärkas, liksom upplevelsen av att röra sig till och från områden. Det kan ske genom en utveckling av både kommunikationsstråken i sig och platserna i anslutning till dem.

Läsa ihop diffus bebyggelsestruktur

Tidigare utflyttning och svaga incitament att investera i bebyggelsen har gjort att delar av stadens byggnader är i bristfälligt skick. Staden behöver vända trenden, ha en genomgående hög kvalitet på bostadsutbudet och dessutom kunna erbjuda tomter som inbjuder till nybyggnation. Samtidigt finns det många kvalitéer i stadsstrukturen, t.ex. i form av landskapsbild, grönytor och karaktärsfull bebyggelse, vilket bör lyftas fram.

Prioritera upprustning och kvalitet

Välfungerande infrastruktur är en förutsättning för att staden ska kunna fortsätta utvecklas, liksom förutsättningarna för mer miljöanpassade transportsätt. Infrastrukturen är också av regional betydelse och bidrar till att koppla ihop staden med ett större sammanhang.

Utveckla kommunikationsområden

Tillgång till goda kommunikationer, såväl internt mellan olika stadsdelar och externt för t.ex. arbets- och studiependling, påverkar möjligheterna för staden att ha ett välfungerande näringsliv och invånarna ett fungerande vardagsliv. Möjlighet till olika typer av kollektivt eller miljöanpassat resande är faktorer vars betydelse ständigt ökar.

Tillgången till skola, förskola, äldreomsorg, social omsorg och vardaglig service är en grundförutsättning för invånare och, indirekt, även för företagen. Den kommunala utbyggnaden av t.ex. skolor och äldreboenden har svårt att hinna ikapp det växande behovet pga. svårigheter att hitta lämplig byggbar mark. Det ställer krav på långsiktig planberedskap och nytänkande i genomförandet.

Verksamheter knutna till framställning och förädling av järn har lett fram till stadens framväxt, och näringslivet är än idag dominerat av ett antal stora företag inom metallindustrin. Branschen är beroende av faktorer som staden inte kan påverka, vilket kan göra näringslivet starkt under vissa förutsättningar, och sårbart under andra. För att alla människor ska ha arbete behövs ett brett näringsliv. Staden behöver kunna erbjuda mark och lokaler för olika näringslivs- och verksamheter och ett växande entreprenörskap. Det innebär bl.a. att utnyttja potentialen, koncentrera och optimera platser för olika verksamheter.

Handel och service skapar flöden av människor, vilket levandegör staden. Var denna förläggs, är därför av stor betydelse. Det finns en stor längtan hos invånare, kommunala aktörer och företag efter ett mer levande, ändamålsenligt centrum med förhöjd stadsmässighet, fler verksamheter och fler platser att vistas på. För handel och vardagliga serviceverksamheter är Fagersta centrum därför den strategiskt viktigaste platsen att utveckla. Genom att kommunen själv äger mycket mark i centralt läge finns ett visst manöverutrymme i planering och genomförande. Förändringar i centrum är dock till stor del beroende av privata fastighetsägare och näringsidkare. Då långa avstånd och befintligt kollektivtrafikutbud kan göra att många människor har svårt att ta sig in till Fagersta centrum, spelar också viss service på andra platser i staden en viktig roll.

Vid sidan av boende, sysselsättning och service behövs en meningsfull fritid. De människor som bor i staden och närregionen har god tillgång till idrotts- och friluftsmiljöer. För att olika invånare ska vilja bo i staden behöver anläggningarna fungera väl och variationsrikedomen öka, exempelvis genom fler verksamheter med kulturanknytning.

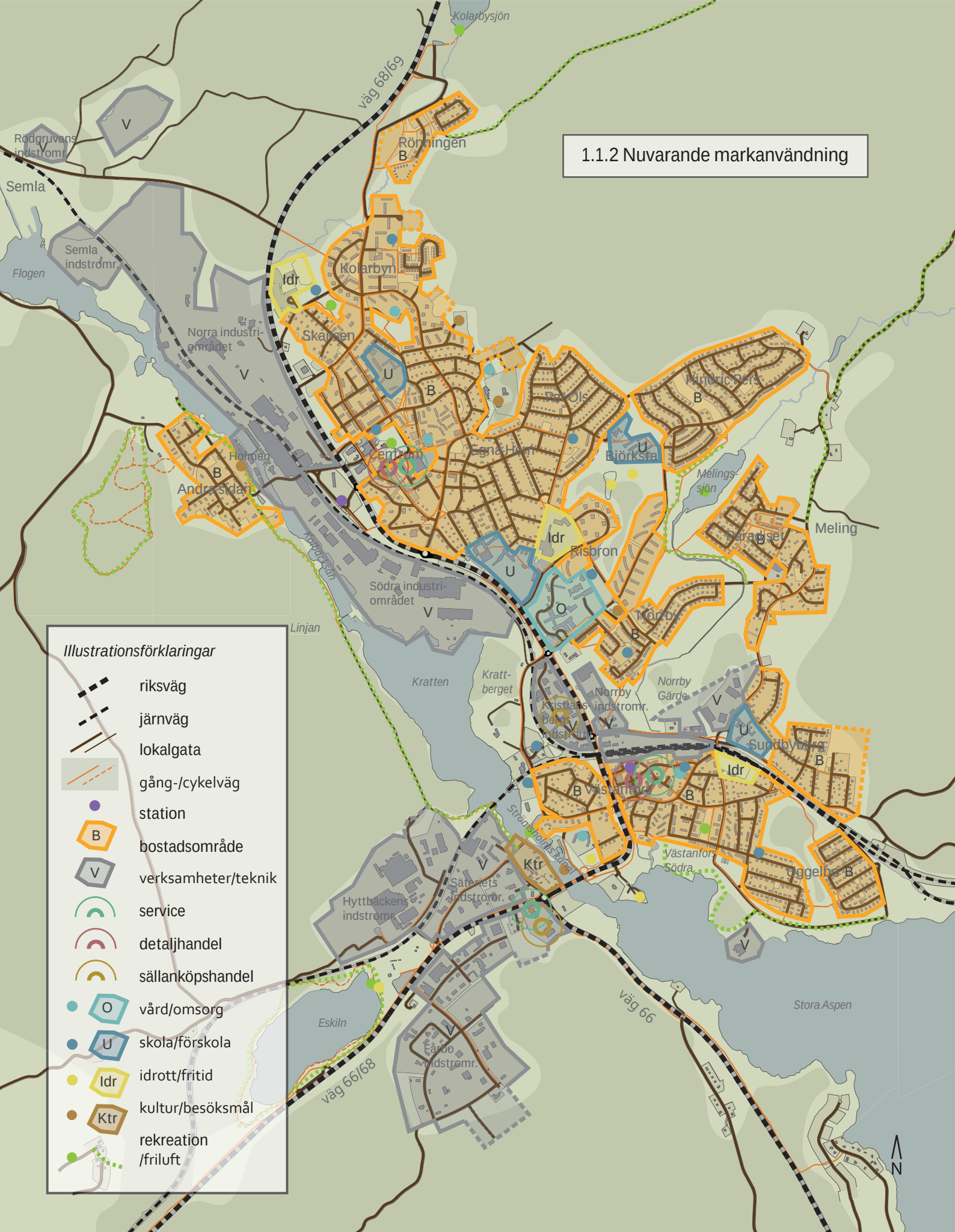
Stadens invånare har god tillgång till natur, både stadsnära rekreationsområden och gröna inslag i den byggda miljön. Dessa behöver tas hand om och vara tillgängliga. Det centrala vattenrummet, som i nuläget skärs av från staden via industriområdena, kan vara en stor tillgång för stadsutvecklingen om det tillgängliggörs mer. Det finns dock en problematik kopplat till tidigare industriverksamhet som lett till föroreningar av mark och vatten. I kombination med t.ex. hantering av farliga ämnen inom befintlig industriverksamhet, och ett föränderligt klimat med mer nederbörd, sätts ramarna för vad som i dagsläget är möjligt i områden som skulle kunna vara attraktiva och strategiska att utveckla. En balans mellan bebyggelse, infrastruktur, mänsklig aktivitet och natur, växt- och djurliv behövs för att uppnå långsiktigt hållbara system, både sociala, ekologiska och ekonomiska.

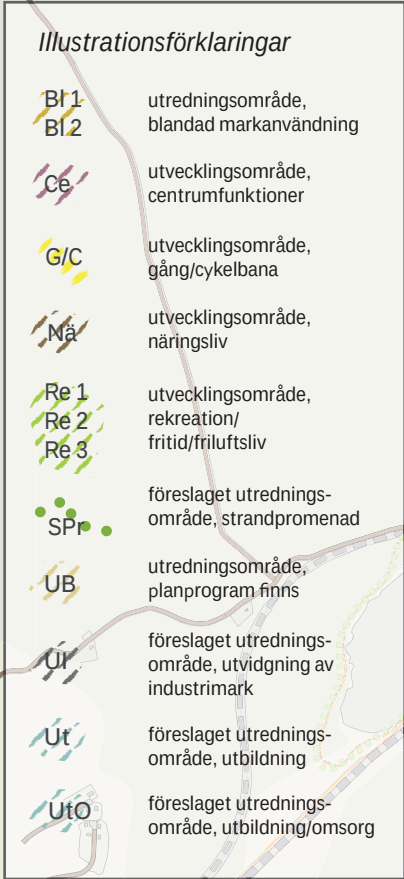
Tillvarata outnyttjad potential

Utvecklingsplanen som följer handlar om att, genom avväganden i olika led, föreslå en utveckling som leder till att stadsmiljön fungerar bättre i det stora hela och att förutsättningarna för en fortsatt god utveckling består. För Fagersta centrum och kopplingen mellan Fagersta centrum och Västanfors, har särskilda detaljstudier tagits fram med hjälp av konsultstöd. Resultatet redovisas i en bilaga.

1.1.2 Nuvarande markanvändning

1.1.3 Sammanställning av områden för särskild utveckling eller utredning

1.1.3 Sammanställning av områden för särskild utveckling eller utredning

BI 1

Området bör utredas för att klargöra om bostäder eller annan bebyggelse är möjlig på lång sikt. Markförutsättningar, djur- och växtliv, artrikedom och omgivningspåverkan behöver särskilt studeras för att avgöra lämpligheten i att bygga i området.

BI 2

Området är i dagsläget obebyggt, men detaljplanlagt för centrumändamål och bostäder. Etableras handel på platsen bidrar det till att Fagersta centrumstruktur ytterligare glesas ut, varför detta ändamål kan övervägas igen. Att istället detaljplanlägga området för t.ex. offentlig verksamhet, företagslokaler, enbart bostäder eller andra ändamål, kan både tillgodose samhällsbehov och samtidigt skapa ett tydligare stadsplanemönster, något som i förlängningen kan gynna utvecklingen i Fagersta centrum. Riskbild och ev. påverkan på intilliggande företags utvecklingsmöjligheter ska särskilt belysas vid ev. utredning av området, läs mer under stycket om område "UB".

Ce

Området ska utvecklas med fokus på centrumändamål och stärkas som stadens huvudcentrum genom ökad stadsmässighet, bättre trafik- och parkeringssituation, utvecklade förutsättningar för service, handel och publika verksamheter, samt fler platser med vistelsekvalitéer.

G/C

Gång- och cykelvägen ska utvecklas i syfte att öka tryggheten, förbättra upplevelsen och bättre binda samman Fagersta centrum och Västanfors.

Nä

Området ska utvecklas som en sammanhållen plats för blandade näringslivsverksamheter, t.ex. inom logistik, hantverks- och transporttjänster, samt handel med sällanköpsvaror.

Re 1

Området ska utvecklas för rekreations- och friluftssändamål, på ett sätt som utgår från natur-

upplevelse, växtliv, djurliv och biologisk mångfald i ett stadsnära sammanhang.

Re 2

Området bör utvecklas som sammanhängande område för rekreation, fritids- och friluftssändamål, med utgångspunkt i befintliga naturvärden och funktioner som idrottsanläggningar, badhus, skolgårdar, promenadstråk, sjökontakt m.m. Nya funktioner kan vara t.ex. platser för spontanidrott, sittplatser, belysning, gångstigar m.m. Området är strategiskt beläget nära befintliga skolor, idrottsanläggningar, centrum, gång- och cykelvägar, vatten- och naturmiljöer, och många människor bor inom rimligt avstånd från platsen. Också nya förskolor med tillhörande gårdar kan vara lämpligt att etablera, om ett detaljplanearbete påvisar det.

Re 3

Området bör utvecklas för rekreationsändamål, t.ex. genom tillgängliga promenadstigar, belysning och någonstans att slå sig ned, på ett sätt som tar tillvara på det förmånliga väderstrecksläget i kombination med vattenkontakten. Platsen har potential att koppla samman det urbana rörelsestråket mellan Fagersta centrum och Västanfors med vattnet. I kombination med utvecklingen av område "Re 2", kan ett sammanhängande grön- och fritidsstråk skapas ända från Melingssjön till Kratten.

SPr

Området längs med strandkanten bör utredas i syfte att undersöka möjligheterna till att skapa en längre, sammanhängande strandpromenad. Den centrumnära placeringen och kombinationen av vatten och den industrihistoriskt intressanta miljön ger många kvalitéer till stadsbilden, tar tillvara på outnyttjad potential och lyfter fram stadens historiska framväxt.

UB

I "Program för Andra sidan", antaget 2013-09-03, föreslås bl.a. en detaljplanläggning för att studera om fler bostadstomter i området är möjligt. Lämpligheten i den föreslagna utvecklingen

bygger till stor del på den riskbild som föreligger, kopplat till hantering av farliga ämnen i närheten, och därmed intilliggande industriföretags möjlighet att få tillstånd att bedriva och utveckla sin verksamhet. Denna fråga ska därför nog utredas först, i samförstånd mellan kommun, företag och berörda myndigheter, innan ev. beslut om området eller programmet tas.

UI

Områdena kan vara aktuella att utreda för att pröva dess lämplighet som utvidgade verksamhetsområden, vid ett framtida behov av mer industrimark.

Ut

Området bör utredas i syfte att prova lämpligheten för utbildningsändamål på platsen.

UtO

Området bör utredas i syfte att prova lämpligheten för utbildnings- och omsorgsändamål på platsen.

1.2 SÄRSKILDA STRATEGIER

För att den fysiska miljön i staden ska utvecklas i den riktning som beskrivs i föregående kapitel, ligger särskilt fokus på följande strategier:

- Attraktiv livsmiljö
- Förenad stad
- Levande centrum
- Stark identitet
- Hållbar användning och utveckling av mark, vatten och bebyggelse

1.2.1 Attraktiv livsmiljö

För stadens fortlevnad behövs att människor väljer att bo här. För att stå sig i konkurrensen om de boende behöver staden kunna erbjuda attraktiva livsmiljöer. Det innebär bl.a. bra bostäder, vackra omgivningar, goda kommunikationer och ett mångfacetterat fritidsliv. För att staden ska vara socialt hållbar, behöver den ha tillförlitlig samhällsservice, en blandad befolkningssammansättning och en trygg och tillgänglig offentlig miljö.

Stadens bebyggelse, miljö, ekonomi och sociala sammansättning behöver vara sådan att dagens behov kan tillgodoses på ett sätt som inte begränsar möjligheterna att tillgodose kommande behov. Det innebär t.ex. att staden behöver kunna anpassas till ett förändrat klimat med mer nederbörd, att byggnader och infrastruktur inte ska påverka djur- och naturliv negativt, och att satsningar på åtgärder som bidrar till överbryggande av sociala motsättningar prioriteras. Det kallas för långsiktigt hållbarhetsperspektiv, och är en grundläggande utgångspunkt för fysisk planering på alla nivåer i samhället.

Övergripande ställningstaganden

- Människors tillgång till bra boende, hälsosamma utemiljöer, välfungerande

kommunikationer, kollektiva färdmedel och god samhällsservice är grundläggande för stadens utveckling, och ska investeras i.

- Kommunen ska föregå med gott exempel och visa på handlingsförmåga vad gäller insatser i den fysiska miljön. Målet är att privata investerare och fastighetsägare ska följa efter.
- Den fysiska planeringen ska bidra till att uppnå en blandad befolkningssammansättning, för långsiktig social hållbarhet. Det kan ske genom att t.ex. främja olika boendetyper och utbildningsmiljöer samt en inriktning på åtgärder som bidrar till goda pendlingsmöjligheter och ett dynamiskt näringsliv.
- Stadsmiljöns gator, offentliga platser, fritidsmiljöer och primära rekreationsområden ska vara tillgängliga för alla. Hinder, i form av t.ex. höga trottoarkanter, markbeläggning, lutningar etc. ska på sikt byggas bort eller ges alternativ till, med utgångspunkt i bibehållen platskaraktär.
- Invånarna ska ha tillgång till meningsfulla kultur- och fritidsmiljöer. Dessa ska användas som motorer för socialt liv och kan utvecklas i samverkan med invånarna.
- Företagen ska ha tillgång till mark, lokaler och infrastruktur i väl avvägd balans med allmänna intressen och miljöns förutsättningar.
- Stadens infrastruktur ska vara resurseffektiv, tillförlitlig och utformas med fokus på en positiv upplevelse.
- Möjligheterna att gå, cykla och åka kollektivt ska öka, såväl inom som till och från staden.

- Staden ska ha ett levande centrum med tydlig stadsmässighet.
- Utformning och förvaltning av stadens gaturum, fasader, offentliga platser och naturomgivningar, som utgör invånarnas vardagsmiljö, ska vara god och ha en positiv inverkan på människors välbefinnande. Skönhetsvärden och gestaltning av hög kvalitet ska inte stå tillbaka för kortsiktiga, ekonomiska besparingar.
- Kommunen ska verka för att stärka och stärkas av den regionala utvecklingen, t.ex. genom att ha hög kvalitet på bostäder och kommunikationer, verka för utvecklade stationsområden och ha mark tillgänglig för nya företagsetableringar.
- Kommunen ska verka för att verksamheter förläggs så att de kan dra nytta av varandra och bidra till varandra. Vid etableringar och förändringar ska utgångspunkten vara att åtgärder ska verka positivt för både det berörda området och staden som helhet.
- Den fysiska planeringen ska verka för en minskning av den negativa miljöpåverkan som följer av bebyggelse- och infrastruktur, och anpassas efter den påverkan som ett förändrat klimat med mer nederbörd och ökade översvämningsrisker ger.
- Utveckling av stadsbebyggelse ska ske i symbios med natur och biologisk mångfald, utan att som helhet ha negativ inverkan på växtliv, djurliv, eller lokalklimat. Kommunen ska sträva efter att åtgärder som påverkar något av ovanstående negativt, ska kompenseras för i ett långsiktigt perspektiv.
- Planering och utformning av stadsmiljön ska ske i samverkan mellan fysisk planering, kommunala förvaltningar, politik, allmänhet, företag, myndigheter och andra berörda, i en strävan efter långsiktigt hållbara lösningar där olika behov och synsätt vägs samman.
- Vid frågor som är av stort allmänintresse ska den fysiska planeringen bedrivas med särskilt fokus på dialog med invånarna, exempelvis genom medborgardialog eller andra medskapandeprocesser.

1.2.2 Förenad stad

Sammanläggningen mellan Fagersta och Västanfors, tidigare befolkningsminskning, svaga incitament att investera i den fysiska miljön och avsaknad av övergripande planering är några bidragande orsaker till att stadsbebyggelsen är relativt gles och utspridd.

Det finns fördelar med en gles bebyggelsestruktur, t.ex. god tillgång till mark för nybyggnation och hög andel rekreations- och naturmiljöer. Nackdelar är att människor har svårt att lokalisera sig och uppfatta rumsliga samband, långa avstånd, barriärer i form av transportleder och otillgängliga markområden och en låg stadsmässighet.

En för tät stadsbyggnad skapar problem med t.ex. buller, olycksrisker och begränsad flexibilitet, medan en alltför utglesad stadsbyggnad ger ineffektivitet i infrastruktur och hög andel oanvändbara impedimentytor. Även i en stad med mycket luft mellan byggnaderna kan det vara svårt att hitta lämpliga platser för nya etableringar.

För att öka stadens attraktionskraft, och för att stadsstrukturen ska vara miljöanpassad, resurseffektiv och kunna tillgodose långsiktiga behov, behövs strategier för att stadens spretighet ska övergå till klarhet.

- Grönområden ska vara välfungerande och verka sammanlänkande istället för barriärverkande, t.ex. genom att trygga passager introduceras.
- Överdimensionerade gaturum ska utvecklas med syfte att bli mer stadsmässiga.

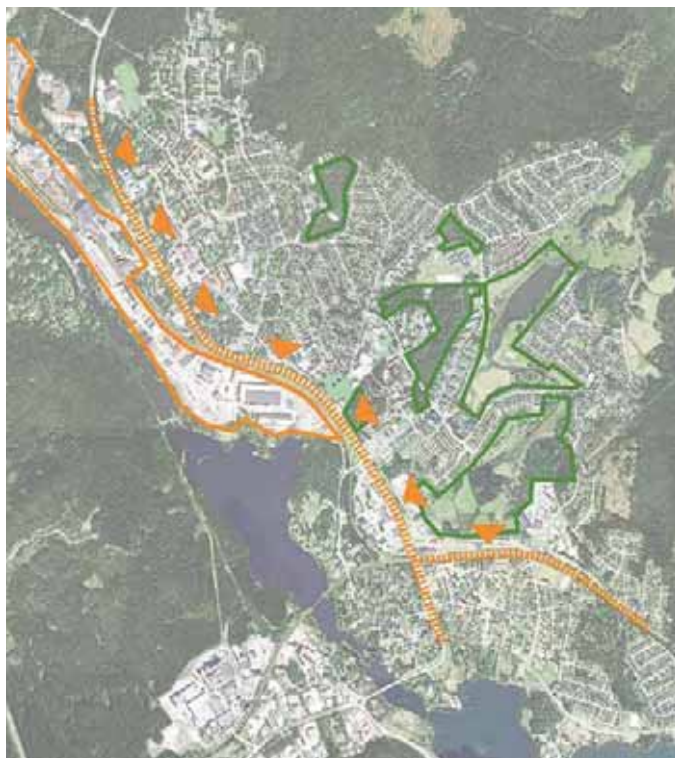
Särskild punktinsats

- Bilaga "Detaljstudier" föreslår ett antal åtgärder i syfte att förbättra g/c-banan mellan Fagersta centrum och Västanfors. Ett kommande arbete som redovisar hur dessa ska prioriteras och genomföras, ska påbörjas.

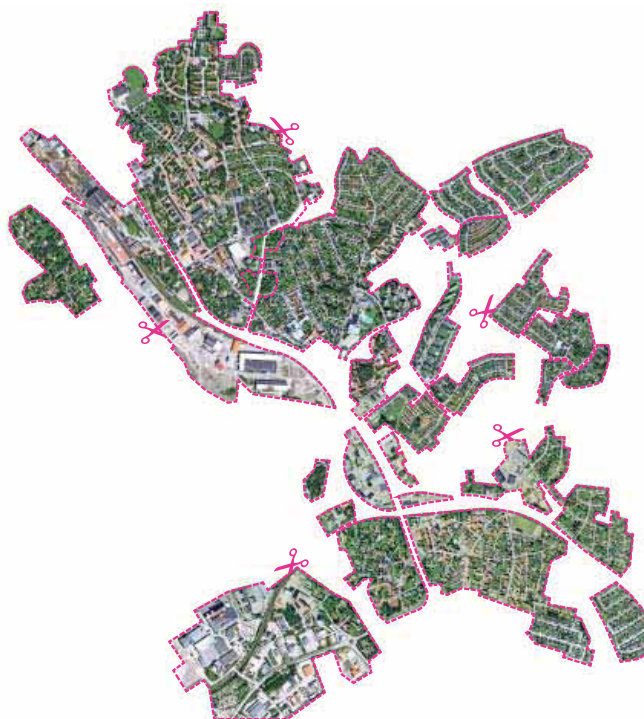
Övergripande ställningstaganden

- Den fysiska planeringen ska verka för att den fragmenterade bebyggelsestrukturen läks ihop, genom förtätning, utvecklingsområden och punktvisa åtgärder. Vissa områden som är särskilt strategiska för sambanden mellan olika stadsdelar, kontakten mellan bebyggelse, natur och vatten, eller som kan fungera som drivkraft för ökad stadsmässighet och en levande miljö, ska utredas och utvecklas i ett aktivt, kommunalt arbete.
- Kommunen ska verka för att obebyggd eller lågt exploaterad, redan planlagd, tomtmark tas i anspråk för byggnation eller annan utveckling som bidrar till att levandegöra och förtäta staden.

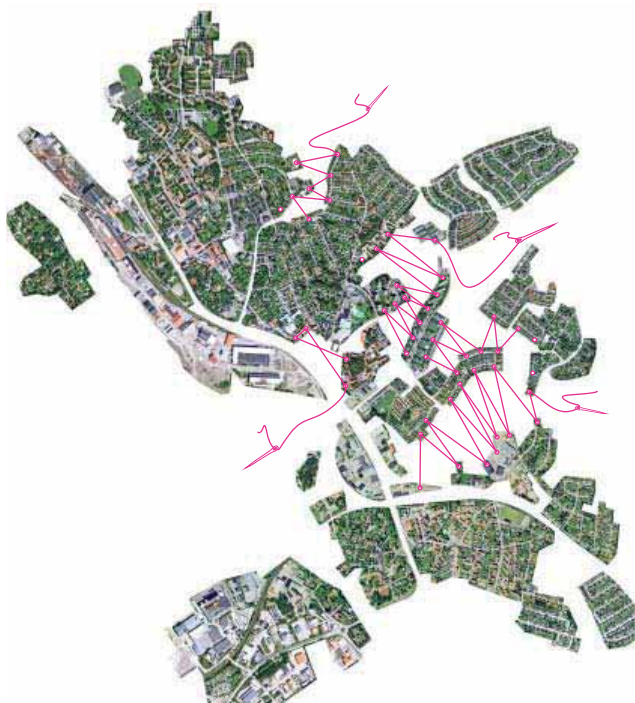
1.2.2 Förenad stad

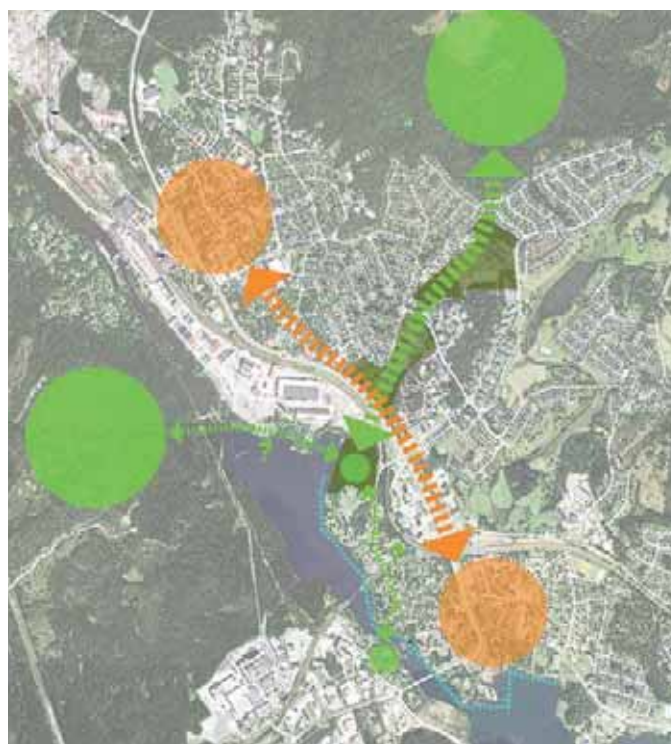
Barriärverkan

Enklaver av bebyggelse

Sammanfoga stadsväven

Urban och grön huvudaxel

Perspektiv, gåfartsgata Brinelltorget/ Västmannavägen, Illustration: Strategisk Arkitektur

1.2.3 Levande centrum

Fagersta centrum upplevs i dagsläget ha en låg dragningskraft och den ekonomiska bärigheten för verksamheter är låg. Bidragande orsaker kan vara otydlig centrumkaraktär, tidigare befolkningsminskning, svaga incitament att investera i den fysiska miljön och svårigheter att hitta bärkraftiga samarbetsformer mellan kommun, fastighetsägare och näringsidkare. Att förbättring sker är viktigt för att vända en negativ utvecklingstrend, stärka underlaget för ekonomisk stabilitet och förbättra livsmiljön för invånarna.

Det finns en stor längtan hos de som bor och verkar i staden, efter ett mer dynamiskt och ändamålsenligt centrum. Alla, från kommunen som organisation till handlare, fastighetsägare och den enskilde invånaren, har att vinna på ett levande centrum, och alla behöver samverka för att nå dit.

Övergripande ställningstaganden

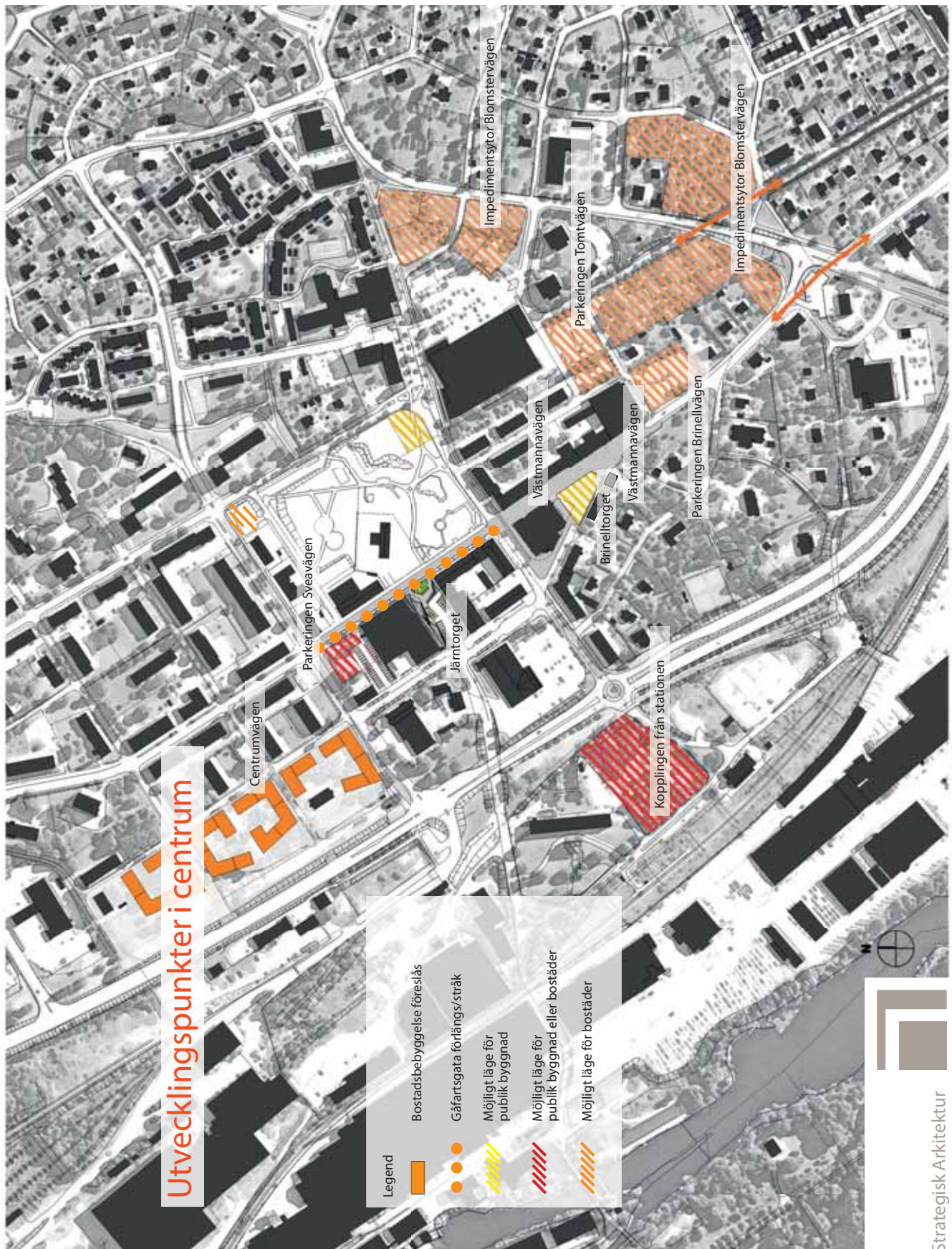
- Kommunen ska aktivt arbeta med insatser som bidrar till att öka stadslivet i centrum, t.ex. genom satsningar på den

fysiska miljön och genom att verka för förbättrade förutsättningar för verksamheter. Åtgärder som bidrar till utvecklingen av Fagersta centrum ska ha hög prioritet i den ekonomiska och fysiska planeringen.

- Centrummiljön ska vara tillgänglig för alla. Insatser som bidrar till att alla kan delta i stadslivet på lika villkor, oavsett bakgrund och förutsättningar, ska vara vägledande. Höga trottoarkanter, entrétrappor, markbeläggningar som är svåra att gå eller åka rullstol på etc., ska på sikt byggas bort och eller förändras. Både kommun och privata näringsidkare behöver stå för initiativet.
- Stråk för handel och platser för offentligt stadsliv ska vara tydliga och omsorgsfullt utformade.

Anvisningarna fortsätter på s. 22.

1.2.3 Levande centrum

Forts

- Byggnader ska ha hög kvalitet på utformning och förvaltning. Fasader mot centrumgatorna ska vara öppna och bidra till att levandegöra gaturummet.
- Överdimensionerade gaturum ska utvecklas till att bli mer stadsmässiga, t.ex. genom sänkt hastighet, kantstensparkering, mer vegetation, variation i markbegräddning och belysning i olika nivåer.
- Parkeringssituationen i centrum ska förbättras, t.ex. genom en ökning av antalet parkeringsplatser och en tydligare och säkrare parkeringsstruktur.
- Fler platser med vistelsekvalitéer ska skapas, t.ex. genom en utveckling av Järntorget.
- Vilhelminaparkens beskaffenhet som kombinerad miljö för rekreation och aktivitet i ett stadsmässigt sammanhang ska upprätthållas. Vid ev. förändringar i parken ska en balans mellan aktiverade och stillsamma, gröna ytor vara vägledande.
- Kommunen ska verka för att detaljhandel, vardagliga servicetjänster och publika verksamheter i första hand lokaliseras i Fagersta centrum.
- Kommunen ska arbeta för att stärka förutsättningarna för kvällsekonomi i centrum, dvs. öka möjligheten till socialt umgänge, restaurangbesök, kulturupplevelser etc.
- En långsiktig förtätning av bebyggelsestrukturen i centrum ska främjas. De förtätningspunkter som redovisas på plankartan bör utgöra utgångspunkten.

Riktlinjer

- Centrums grönsstruktur, i form icke-hårdgjord mark med gräs, träd, blommor, växter, vattenspeglar m.m., bör ges stort utrymme i utvecklingen. Detta i syfte att bidra positivt till biologisk mångfald, öka människors välbefinnande och samtidigt skapa en rumsligt intressant gestaltning.

Särskild punktinsats

- Bilaga "Detaljstudier" föreslår ett antal åtgärder i syfte att utveckla centrum. Ett kommande arbete som redovisar hur dessa ska prioriteras och genomföras, ska påbörjas.
- En särskild utredning kring centrums trafik- och parkeringsstruktur bör tas fram, initialt i det fortsatta arbetet med att utveckla centrum.

1.2.4 Stark identitet

För stadens dragningskraft och invånarnas välbefinnande är det betydelsefullt att människor förknippar staden med en positiv upplevelse i karaktärsfull och tydligt läsbar miljö.

Följande anvisningar syftar till att stärka stadens fysiska identitet, lyfta fram de kvalitéer som finns och ange hur dessa ska främjas. En integrerad stad med kvalitativa bebyggelsekaraktärer eftersträvas.

Övergripande ställningstaganden

- Som helhet ska stadens karaktär av luftig stadsbebyggelse från 1900-talets olika decennier, i ett urbant, grönt landskap med viss koncentration av bebyggelsemönstret i centrumbildningarna och inslag av kulturhistoriska byggnader och platser, värnas om.
- Varje delområdes särart och karaktärsdrag ska värnas om och lyftas fram i planering och förvaltning. Det gäller både byggnader, tomter, gaturum och gröna miljöer.
- Landskap, siktlinjer, fondmotiv och struktur på gator och bebyggelse ska vara styrande vid förändringar samt i utformning och planering av ny bebyggelse. Kvalitéer i placering, stadsbild, arkitektur och gaturum ska respekteras och bevaras.
- Kulturhistoriska kvalitéer ska vidmakthållas.
- Gröna kvalitéer, som alléer och stadsparker, ska upprätthållas och förvaltas väl.
- Värdebärare i den fysiska miljön ska bejakas vid detaljplanering och bygglovgivning. De riktlinjer för olika bebyggelsemiljöer som preciseras i följande avsnitt bidrar till att integrera kulturmiljöarbetet vid förändringar och vid förtätning av stadsmiljön. För de särskilda utvecklingsområden som utpekats i denna plan, vilka föregås av t.ex. utredningar och planprogram, bör dessa frågor särskilt bevakas genom samverkan mellan kommun, länsstyrelse och länsmuseum.

Riktlinjer

- Ny bebyggelse och förtätning av stadsstruktur bör, samtidigt som den tar hänsyn till omkringliggande bebyggelse, ges ett eget uttryck för att bli avläsbar som ytterligare ett tidslager i stadsutvecklingen.
- Bergslagskaraktären, där de omgivande höglänta skogspartierna utgör fond till stadsbebyggelsen, bör förstärkas genom att verka som bakgrund för siktlinjer och rörelsemönster.
- Rumsliga och visuella sammanhang mellan värdefulla objekt, som byggnader, markområden och viktiga historiska strukturer, bör värnas om och utvecklas i den mån det är intressant och möjligt. Detta bör ske i syfte att lyfta fram stadsbebyggelsens principer och framväxt.
- Kommunen bör aktivt arbeta med att upplysa och informera om stadens kulturhistoriska bebyggelse och om värdebärare i den fysiska miljön. Exempelvis kan utbildnings- och fritidsförvaltningens kulturenhet eller en stadsarkitekt ha som ansvarsområde och ges mandat att driva dessa frågor. Insatser kan vara föredrag vid politiska sammanträden, spridningskonferenser, stads-

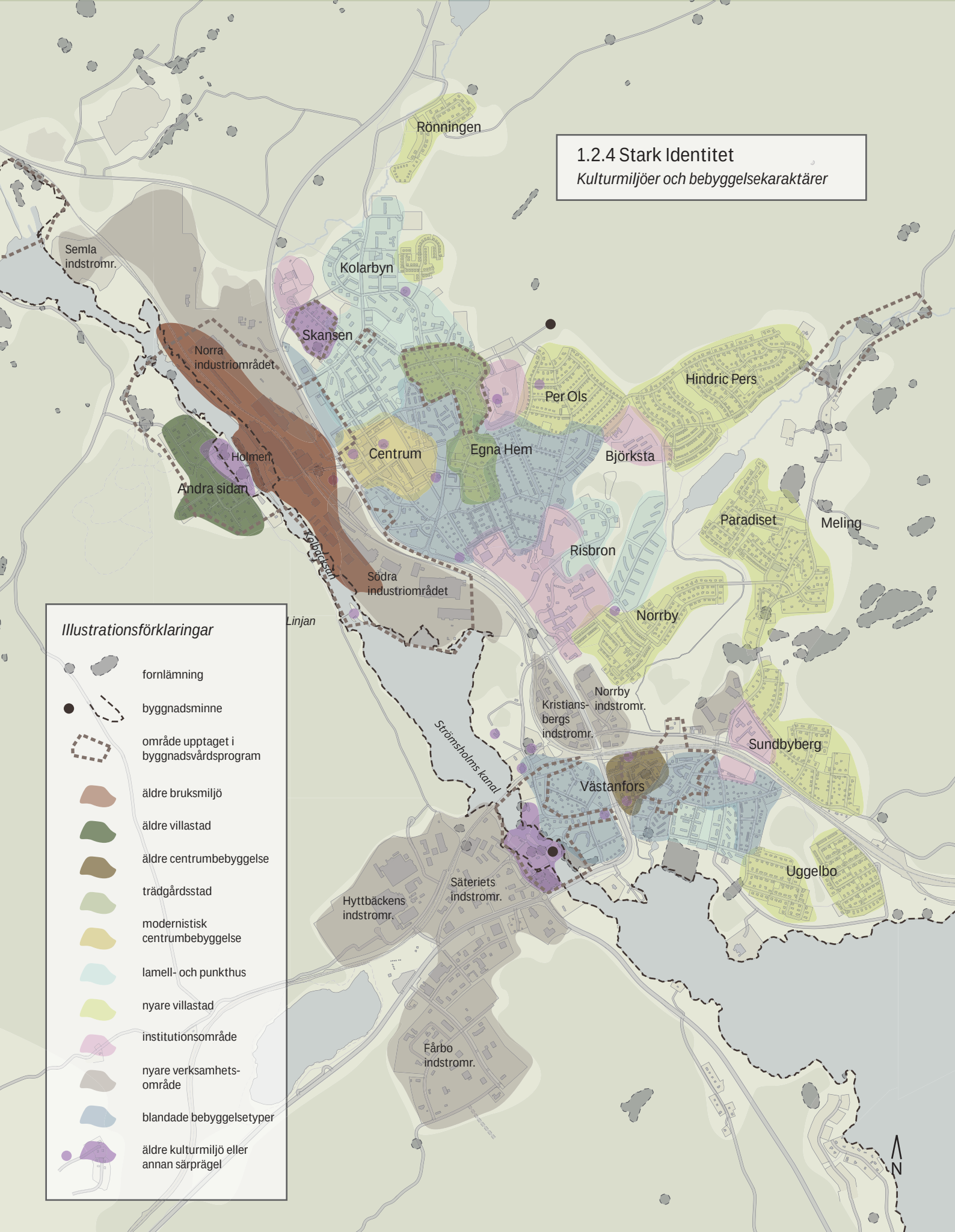
vandringar och bussturer med stadsmiljön som utgångspunkt, skriftverk m.m.

Särskilda punktinsatser

- Ett gestaltningsprogram för stadens offentliga miljöer, med riktlinjer för utformning av gaturum, färgsättning, belysning, markbeläggningar, planteringar, skyltning m.m. bör tas fram.
- Kommunens byggnadsvårdsprogram från 1985 bör uppdateras så att det baseras på aktuellt underlag, i syfte att öka tillförlitligheten vid planläggning och bygglovprövning, och i förlängningen skydda värdefulla kulturhistoriska miljöer.

1.2.4 Stark Identitet

Kulturmiljöer och bebyggelsekaraktärer

Illustrationsförklaringar

- fornlämnning
- byggnadsminne
- område upptaget i byggnadsvårdsprogram
- äldre bruksmiljö
- äldre villastad
- äldre centrumbebyggelse
- trädgårdsstad
- modernistisk centrumbebyggelse
- lamell- och punkthus
- nyare villastad
- institutionsområde
- nyare verksamhetsområde
- blandade bebyggelsetyper
- äldre kulturmiljö eller annan särprägel

1.2.4.1 Riktlinjer för stadens bebyggelsekaraktärer

Följande riktlinjer syftar till att främja de olika bebyggelseområdenas särart och karaktär, genom att ange vilket förhållningssätt som bör råda vid förändringar i stadsbebyggelsen. De bör fungera som ett verktyg vid planering och utformning av byggnader och miljöer. De bör också fungera som underlag vid bygglovprövningar, då genom att läsas tillsammans med andra underlag av betydelse för ändamålet- exempelvis stads-, byggnads- och detaljplaner, kulturminnesvårdsprogram och byggnadsantikvariskt arbete.

1.2.4.2 Äldre bruksmiljö

Delar av Norra industriområdet, Södra industriområdet, Holmen m.fl.

Vy från Axel Fornanders väg

Karaktärsdrag

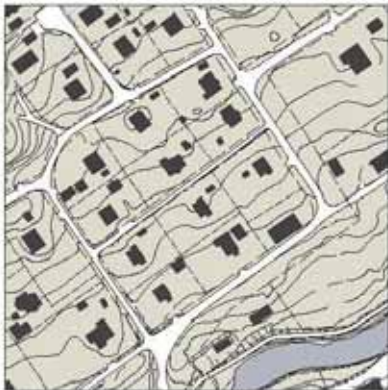
Storskaliga byggnader för bruksverksamhet, rationellt placerade utmed kanalmiljön och omgivande markområden. Interna gatubildningar på förhållandevis plan mark. Karaktäristiska material är tegel på betongfundament, med omsorgsfull utformning och viss detaljrikedom. Inslag av modernare byggnader och anläggningar av teknisk struktur förekommer. Lägeskvalitéer via vattenkontakten. Byggnaderna härstammar i huvudsak från 1900-talets början fram till 1970-talet.

Förhållningssätt

Miljön bör bevaras, upprätthållas och vårdas så att det kulturhistoriska värdet består. Förvaltning och upprustning bör ske med utgångspunkt i byggnadernas särart. Bebyggelsens framvuxna, historiska utformning bör upprätthållas vad gäller grunder, fasader, tak, fönster, entréer-material samt eventuella tidstypiska detaljer. För utformning av nya byggnader som är nödvändiga för verksamheterna bör arkitektonisk anpassning till den historiska bruksmiljön vara starkt vägledande.

1.2.4.3 Äldre villastad

Andra sidan, delar av Västanfors m.fl.

Villabebyggelse, Andra sidan

Karaktärsdrag

Gatunät som följer terrängen, med viss variation på tomtstorlek och byggnaders utformning och placering. Relativt stora huvudbyggnader i form av tidigare tjänstemannavillor, vanligtvis i trä med två våningar, med inslag av verandor, balkonger och snickeridetaljer. Lummiga och variationsrikt utformade trädgårdsrum. Inslag av modernare byggnader förekommer. Bebyggelsen härstammar huvudsak från 1900-talets början.

Förhållningssätt

Miljön bör bevaras, upprätthållas och vårdas så att det kulturhistoriska värdet består. Förvaltning och upprustning bör utgå från att bevara de kulturhistoriska kvalitéerna. Bebyggelsens utformning bör upprätthållas vad gäller fasader, tak, material, kulör, samt vid portaler, listverk, fönster och andra tidstypiska detaljer. Förhållningssättet gäller även värdefulla interiörer och trädgårdsrum. Gatuutformning, beläggning och belysning bör utgå från den historiska karaktären. Vid utformning av nya byggnader bör anpassning till den kulturhistoriska områdeskaraktären vara starkt vägledande.

1.2.4.4 Äldre centrumbebyggelse

Västanfors centrum

Centrumbebyggelse, Järnvägsgatan

Karaktärsdrag

Gatunät som följer terrängen, med stadsmässig bebyggelse. I huvudsak flervåningshus med lokaler i bottenvåningen, i kombination med renodlade flerbostadshus från senare tid. Hårdbelagda ytor mellan byggnader, liksom förekomst av grön förgårdsmark och gårdsbildningar. Längs med köpgatorna är byggnader placerade i liv utmed gatan, utan grön förgårdsmark. Bebyggelsen härstammar i huvudsak från 1900-talets början och efterföljande decennier, med senare tillägg.

Förhållningssätt

Miljöns karaktär bör bevaras, vårdas och utvecklas. Gatumönster, platsbildningar, kvartersindelning, hushöjder och sparsam förgårdsmark är viktiga för miljöns stadsmässighet, och dess attraktivitet som kombinerad miljö för boende och verksamheter. Bebyggelsens proportioner, färgskala, fasadindelning, fasadbeklädnad, samt form och beklädnad på tak, är värdebärare och bör respekteras. En tidstypisk prägel bör behållas på fönster, entréer, portaler, grunder och andra byggnadsdetaljer. Ny bebyggelse bör samspela med den äldre bebyggelsens grundprinciper i utformningen. Bottenvåningarna längs köpgatorna bör disponeras för utåtriktade verksamheter i en levande gatumiljö. Skyltning bör anpassas till bebyggelsemiljöns principer vad gäller storlek, utformning och placering. Gatuutformning, gatubeläggning och belysning bör utgå från den tidstypiska karaktären.

1.2.4.5 Trädgårdsstad

Egna hem m.fl.

Småhusbebyggelse Egna Hem

Karaktärsdrag

Brokigt gatunät format efter terrängen, med relativt likartad storlek och utformning på tomt och huvudbyggnad. Småskalig atmosfär, smala gator, variationsrika trädgårdar. Huvudbyggnader är ofta placerade med viss förgårdsmark i liv utmed gatan, och till stor del kompletterade genom senare tillägg i form av utvidgad byggnadskropp, altan eller inglasat uterum. Bebyggelsen härstammar i huvudsak från ca 1920-1940-talet.

Förhållningssätt

Den ursprungliga karaktären med friliggande hus och sammanhållna gaturum i levande trädgårdslandskap bör bevaras. I kvarter där byggnader är placerade i liv mot gatan bör detta följas vid nya tillägg, och utbyggnader placeras i liv bakom huvudfasad. Komplementbyggnader bör vara små till storleken och underordna sig huvudbyggnad, trädgårds- och gaturum. Förändringar bör utföras med hänsyn till den ursprungliga byggnadens proportioner och volymer, och bör ha en sammanhållande helhetsverkan på bebyggelsen. Tidstypiska karaktärsdrag som färgskala, takutformning, material och detaljer kring fönster, entréer, staket, grindar, räcken, balkonger etc., bör bevaras. Den gröna gatubilden med planteringar, häckar, träd, förgårdsmark bör vårdas och bevaras.

1.2.4.6 Modernistisk centrumbebyggelse

Fagersta centrum

Lamellhus, Västmannavägen

Karaktärsdrag

Rationellt gatunät kombinerat med torgbildningar, gågata, gång- och cykelbanor samt stora parkeringsytor. Gröna ytor i form av planterade träd, oexploaterad tomtmark och förgårdsmark mot bostadshus. Renodlade handelsbyggnader, varvat med lamellhus om ca 2-3 våningar, ofta med lokaler i bottenvåningen. Relativ gles bebyggelsestruktur med tanke på det centrala läget. Kring gågatan är bebyggelsen tätare. Bebyggelsen härstammar i huvudsak från ca 1940-1970-talet.

Förhållningssätt

Miljöns kvalitéer bör bevaras och området som helhet utvecklas. Det öppna planmönstret och karaktären av fritt liggande byggnader i ett urbant, grönt landskap är viktiga kvalitéer. Ny bebyggelse bör anpassas till stadsplanemönstret och bebyggelsens skala, proportioner, materialkaraktär och luftighet. Förändringar bör öka den stadsmässiga karaktären och bidra till ett sammanhållet gaturum och en kompletterad stadsväv. Bottenvåningarna längs köpgatorna bör disponeras för utåtriktade verksamheter i en levande gatumiljö. Skyltning bör samordnas mellan verksamheterna, sett till centrum som helhet. Tidstypiska detaljer som fönster, entréer, trappor, balkonger och räcken bör bevaras. Inglasning av balkonger bör undvikas, alternativt utföras på ett sätt som inte förtar upplevelsen av den ursprungliga arkitekturen. Ingrepp som permanent förändrar de ursprungliga byggnadsvolymerne bör undvikas. Gatubildens prägel med breda gaturum bör vårdas och kan utvecklas med fokus på ökad stadsmässighet, funktion, trivsel och variationsrikedom.

1.2.4.7 Lamell- och punkthus

Kolarbyn, Risbron, delar av Norrby, Björksta och Västanfors m.fl.

Lamellhus, Floravägen

Karaktärsdrag

Rationellt gatunät, format efter terrängen eller enligt storskalig rutnätsprincip, med parallellställda flerbostadshus, vanligtvis om 2-4 våningar samt punkthus om ca 6-7 våningar. Öppna, rationella planmönster varvas med mjukt grupperade former, där läget i terrängen tas tillvara genom siktlinjer, fondmotiv och omgivande naturkvalitéer. Gröna inslag präglar områdeskaraktären, både som impedimentytor mellan byggnader och gator, anlagda parker, och som gallrad naturmark där träden finns kvar. Bebyggelsen härstammar i huvudsak från ca 1950-1970-talet.

Förhållningssätt

Miljöns karaktär bör vårdas och utvecklas, och dess kvalitéer bevaras. Det öppna planmönstret och karaktären av fritt liggande byggnader i ett grönt, böljande landskap är värdefulla karaktärsdrag. Ny bebyggelse bör anpassas till planmönstret och bebyggelsens skala, proportioner, materialkaraktär och luftighet, i en sammanhållande helhetsverkan. Tidstypiska detaljer som fönster, entréer, trappor, balkonger och räcken bör bevaras. Inglasning av balkonger bör undvikas, alternativt utföras på ett sätt som inte förtar upplevelsen av den ursprungliga arkitekturen. Ingrepp som permanent förändrar de ursprungliga byggnadsvolymerorna bör undvikas. Det öppna samspelet mellan natur och bebyggelse bör upprätthållas, där de höga punkthusens verkan i stadsbilden, inslag av träd, klipphällar och grön förgårdsmark mot gatan är särskilda kvalitéer. Siktlinjer mot stadsvyer, naturvyer eller öppna landskapsrum bör inte byggas för. Gatubildens prägel med breda gaturum, parkeringsytor, gång- och cykelvägar bör vårdas och kan utvecklas med fokus på ökad trivsel, funktion och variationsrikedom.

1.2.4.8 Nyare villastad

Per Ols, Hindric Pers, Paradiset, Sundbyberg, Uggelbo, Meling, Rönningen, Norrby m.fl.

Villabebyggelse, Hindric Pers

Karaktärsdrag

Rationellt gatunät format efter terrängen, med byggnader och tomter av relativt likartad storlek och form, med inslag av avvikande utformningar. Sammanhållna områden är ofta bebyggda under samma tidsepok, med återkommande inslag av modernare byggnader eller tillbyggnader. Siktlinjer och rumsbildningar i gatustruktur, där vissa områden präglas av tydliga lägeskvaliteter i landskapet, är utmärkande. Byggnader vanligtvis 1-1^{1/2}-plan. Bebyggelsen härstammar områdesvis från ca 1940-1990-talet.

Förhållningssätt

Bebyggelsens ursprungliga karaktär bör vårdas och bevaras, samt kan utvecklas med bibehållen balans mellan bebyggelse, gaturum och natur, där fritt liggande hus i trädgårdslandskap utgör grunddragen. Inom områden med tydligt sammanhållen gatubild bör denna bevaras genom husens placering mot gatan och förgårdsmarkens djup. Frihet i val av färg och material samt utformning av tillbyggnader och komplementbyggnader är beroende av den enskilda huvudbyggnadens arkitektoniska värde. Förändringar i bebyggelsen bör ta hänsyn till vilken helhetsverkan som skapas för området i stort, antingen som ett led i att skapa omväxling eller kontinuitet. Komplementbyggnader bör utformas så att de är underordnade huvudbyggnad, trädgårds- och gaturum. Gatubildens relativt småskaliga prägel bör vårdas, och siktlinjer och fondmotiv upprätthållas.

1.2.4.9 Institutionsområde

Bergslagssjukhuset, Fagerstahallen, Fagerliden, Brinellskolan och Risbroskolan, området vid Folkets hus m.fl.

Bergslagssjukhuset

Karaktärsdrag

Friliggande byggnader i ett omgivande landskap av natur, parkmark, hårdgjorda ytor och/eller grön förgårdsmark. Byggnader från samma tidsepok varvas med både modernare och äldre inslag. Variation på byggnaders storlek och material. Bebyggelsen härstammar i huvudsak från ca 1940-talet och framåt.

Förhållningssätt

De grundläggande karaktärsdragen bör bevaras och utvecklas, där grupperingar av fria byggnader i natur kombinerat med ett förgrenat nät av gatubildningar och parker utgör förutsättningarna för förändringar. Ett medvetet samspel mellan äldre och nya byggnader i skala, proportioner, takutformning, material, placering och detaljrikedom eftersträvas. Förändringar ska utföras med utgångspunkt i helhetsverkan för området. De gröna rummen bör vårdas och dess kvalitéer upprätthållas.

1.2.4.10 Nyare verksamhetsområde

*Fårbo, Säteriet, Hyttbäcken,
Kristiansbergs- och Norrby industriområde m.fl.*

Verksamheter, Kristiansbergsvägen

Karaktärsdrag

Öppet byggnadssätt med friliggande byggnader i olika material och skala, variationsrikt placerade på stora tomter i varierade former. Gator formade efter marknivåer och den storskaliga bebyggelsestrukturen. Hårdgjorda ytor mellan byggnader, med vissa inslag av sparad eller gallrad natur och gröna impedimentytor. Bebyggelsen härstammar i huvudsak från ca 1950-talet och framåt.

Förhållningssätt

Miljön kan utvecklas utifrån dess förutsättningar i form av ändamål, befintlig infrastruktur, tillgänglig mark, platsens särart, utformning på landskap, tomter och bebyggelse samt framtida potential. Områdena bör präglas av en funktionell tydlighet med fokus på en trivsamt miljö. Gatuum och mark mellan byggnader bör vara anpassade för fotgängare och cyklister. Parkering och angöring bör vara rationellt tillgänglig för fordonstrafik utan att dominera gatubilden. Skyltsystem bör samordnas mellan verksamheterna sett till områdena i stort.

1.2.4.11 Kulturhistorisk miljö eller annan, särpräglad enklav

Gamla brukskontoret, Fagersta brandstation, området Skansen, radhus på Sädesvägen, Hembygdsgården, Fagersta herrgårdsmiljö m.fl.

Karaktärsdrag

Byggnader/bebyggelsemiljöer med tydlig egenart, höga kulturhistoriska värden, hög arkitektonisk kvalitet, historiska betydelse för stadens framväxt m.m. Bebyggelse från skiftande tidsepoker.

Förhållningssätt

Bebyggelsen bör bevaras och vidmakthållas. Ev. utveckling och förändring måste prövas från fall till fall, och är helt beroende av det kulturhistoriska värdet, arkitekturen och särarten i den ursprungliga miljön. I fråga om ev. förändringar ska bedömningar ske i samverkan med t.ex. länsstyrelsen och länsmuseum samt med byggnadsantikvariskt stöd. Bedömningar ska baseras på aktuella kunskapsunderlag. Sådana kan vara t.ex. kulturmiljövårdsprogram och tillgängliga inventeringar/undersökningar/historiskt källmaterial hos länsstyrelse, länsmuseum och bibliotek m.fl.

1.2.4.12 Byggnadsminnen

Strömsholms kanal (inkl. slussanläggningar och byggnader), Västanfors gamla kraftstation, luftbevakningstornet

Karaktärsdrag

Byggnader och anläggningar skyddade av Länsstyrelsens beslut om byggnadsminnesförklaring.

Förhållningssätt

Byggnadsminnen har ett omfattande och långsiktigt lagskydd. Varje byggnadsminne har särskilt anpassade skyddsföreskrifter. Alla åtgärder som medför ändring eller ingrepp i byggnadens skyddade delar kräver tillstånd av Länsstyrelsen.

1.3 HÅLLBAR ANVÄNDNING OCH UTVECKLING AV MARK, VATTEN OCH BEBYGGELSE

Följande avsnitt beskriver temavis hur stadens mark, vatten och byggda miljöer ska användas och utvecklas, med utgångspunkt i de allmänna intressena.

Till respektive tema hör en plankarta som redovisar nuvarande användning i kombination med den tänkta utvecklingen.

1.3.1 Boende

Stadens boendemiljöer är det samlade bostadsbestånd med tillhörande utemiljöer som finns. Följande anvisningar syftar till att höja kvalitén på de befintliga boendemiljöerna, möjliggöra attraktiva lägen för presumtiva byggherrar och att göra boendesituationen i staden långsiktigt socialt hållbar.

Övergripande ställningstaganden

- Befintliga bostadsområden, benämnda med "B" på kartan, ska upprätthållas och utvecklas utifrån befintliga förhållanden, där god utformning och förvaltning av bostad, utemiljö och gaturum utgör grunddragen vid förändringar.
- Kommunen ska verka för att det befintliga bostadsbeståndet rustas upp. Förutom åtgärder i det egna bostadsbeståndet innebär det satsningar på t.ex. gaturum och parkmark, samt dialog med privata fastighetsägare för att motivera dem att rusta upp och investera i det egna bostadsbeståndet.
- Kommunen ska verka för att fler bostäder uppförs på obebyggd, planlagd tomtmark inom de befintliga bebyggelseområdena. Detta i syfte att ta tillvara på outnyttjad potential, tillgodose bostadsbehovet, öka stadsmässigheten,

och att samhällsservice och infrastruktur ska användas resurseffektivt.

- Kommunen ska på sikt skapa nya, strategiskt belägna och attraktiva bostadstomter, inom eller i anslutning till stadsbebyggelsen, som ett led i att både tillgodose befintligt bostadsbehov och locka till sig nya typer av invånare.
- Kommunen ska verka för att flerbostadshus med hiss byggs i centralt läge, med direkt närhet till service.
- I centralt läge och där det är strategiskt för centrumutvecklingen, ska nya flerbostadshus förses med lokaler i bottenvåningarna.
- Utanpåliggande hissar ska ha hög kvalitet på gestaltningen och utformas med hänsyn till den ursprungliga arkitekturen.
- Riktlinjer för bostadsförsörjningen, t.ex. i form av kommunala bostadsstrategiska program, ska utformas i samverkan med fysisk planering och ske i symbios med den löpande översiktsplaneringen.

Riktlinjer

- Rivning av flerbostadshus bör undvikas. Observera att detta ställningstagande skiljer sig från ställningstagandet på sid 23 i Fagerstas kommunövergripande ÖP, där det istället anges att ett antal lägenheter ska rivas.
- Kommunen bör verka för en ökad variation av olika bostadstyper, med t.ex. högre andel stadsradhus, större enbostadshus, marklägenheter med stora uteplatser, kollektivboendemöjligheter, hyresrätter, m.m.
- Boende i lägenhetshus bör ha tillgång till gemensam gård eller terrass, eller andra möjligheter att odla eller verka i sin närmiljö.
- Trygghetsboende, eller andra varianter av gemensamhetsboende för äldre, bör etableras centralt i staden med omedelbar närhet till service, och/eller goda möjligheter till kollektiva transporter.

grund för beslut som rör andra områden med liknande förutsättningar vad avser riskbild, t.ex. område "BI 2".

Särskild punktingsats

- Arbetet med att undersöka förutsättningarna för bostadsbebyggelse inom någon del av område "BI 1" ska påbörjas, där bl.a. markstabilitet, översvämningsrisker, naturvärden, biologisk mångfald, omgivningspåverkan etc., särskilt studeras.
- Förutsättningarna för hur det som föreslås i planprogram för område "UB" kan påverka intilliggande industriföretags verksamhetstillstånd och utvecklingsmöjligheter ska noga utredas i samverkan mellan kommun, företag och berörda myndigheter. Detta ska ske i ett separat arbete som sedan ligger till grund för framtida beslut som berör området. Resultatet bör redovisas i ett sammansatt, kommunalt dokument, utformat i samförstånd med företagen. Utredningen bör också kunna ligga till

1.3.1 Boende

1.3.2 Kommunikationer

Stadens kommunikationer utgörs av transportvägnätet, stationsområden, parkeringar, kollektiva trafikslag och digital infrastruktur. Följande anvisningar syftar till att kommunikationerna ska vara tillförlitliga, ändamålsenliga och resurseffektiva, och att upplevelsen av den fysiska infrastrukturen ska bli mer positiv.

Övergripande ställningstaganden

- Stadens kommunikationsnät ska vara heltäckande, funktionellt, tryggt, tillgängligt, tillförlitligt och inge en positiv upplevelse. Vid åtgärder för att höja säkerhet, framkomlighet eller annat, ska utformningen alltid ske med utgångspunkt i hur en positiv helhetsupplevelse kan åstadkommas.
- Stadens transportvägnät ska i första hand verka sammanknyttande för staden istället för barriärverkande. Det innebär tydlighet och orienterbarhet i transportvägnätets struktur, hög frekvens av anslutningar och överbrygningar och möjlighet till alternativa rörelsemönster.

- Kommunen ska verka för ökade möjligheter att bruka ett mer miljöanpassat transportssätt, t.ex. genom satsningar på ett vittförgrenat nät av gång- och cykelbanor, cykelparkeringar, platser för bilpooler, tankställen för el- eller biogasbilar samt välfungerande stationsområden och busshållplatser.
- Bebyggelseplanering för bostäder och handel ska bidra till att uppnå en mer transportsnål samhällsutveckling med minskat bilresande. Förtätning inom befintlig stadsstruktur samt en ökad andel centrumnära bostäder ska bidra till att uppnå detta. Likaså innebär utvecklingen av Kristiansbergområdet möjligheter att etablera handel och tjänsteverksamheter i stadens geografiska mittpunkt, inom t.ex. gång, cykelavstånd eller kollektivreseavstånd för de flesta invånare.

Anvisningarna fortsätter på s. 42.

1.3.2 Kommunikationer

Forts.

Anvisningar per kategori

Riksväg

- Kommunen ska verka för väg 66, 68 och 69 fungerar i sitt sammanhang då de genomkorsar staden. Det innebär t.ex. säkra anslutningar/avfarter, måttlig hastighet och möjligheter för oskyddade trafikanter att korsa vägarna i strategiska lägen, exempelvis mellan Fagersta centrum - Fagersta Norra och vid Kristiansbergsområdet. Detta ska ske i syfte att uppnå ett stadsmässigt rörelsemönster där områden på båda sidor av vägarna kan användas och utvecklas på ett dynamiskt sätt, samtidigt som trafikflöde och säkerhet fungerar på vägen ur ett regionalt perspektiv. Kommunen ska verka för att åtgärder blir av i dialog och samarbete med den regionala transportnätplaneringen.

Lokalväg

- Gatornas markbeläggning, ljussättning, räcken, pollare, stolpar, vajrar, skyltar, parkeringsytor etc. ska utformas med omsorg, ha genomgående hög kvalitet och förvaltas väl.
- Gatuutformning och trafikplanering ska ske i symbios mellan arbetet med Trafikplan Fagersta, översiktsplanering och detaljplanering, samt ev. i arbetet med det (i denna handling) föreslagna gestaltungsprogrammet för stadens offentliga miljöer.

Kollektivtrafik

- Kommunen ska verka för en ökning av andelen kollektivtrafik till och från, samt inom, tätorten. För att uppnå effektiva

tvärförbindelser i tätorten är flexibla transportlösningar av särskild betydelse. Skolskjuttrafiken och landsbygdstrafiken ska samplaneras för att uppnå största möjliga effektivitet.

- Kommunen ska verka för att området i anslutning till Fagersta Norra är tillgängligt, säkert, har hög kvalitet på utformningen, upplevs som tryggt och att parkeringsmöjligheterna för bil och cykel är goda. Kommunen ska även verka för ett säkert och stadsmässigt sätt att ta sig till och från stationen.
- Kommunen ska verka för att en översyn av området utanför Fagersta Central, vad gäller busstrafikering, information, bilparkering, cykelparkering, tillgänglighet, säkerhet m.m. genomförs.

Gång- och cykel

- Upplevelsen av att röra sig per fot eller med cykel bör särskilt utvecklas längs med vägarna, vid passager mellan bebyggelseområden, i centrum, vid skolområdena, vid Fagersta norra och inom verksamhetsområdena.
- Förhållandena för gångtrafikanter i centrum bör stärkas, med bibehållen balans mellan goda parkeringsmöjligheter och välfungerande trafikstruktur.
- Vid besöksintensiva platser och offentliga målpunkter, exempelvis stationsområdena, fritidsanläggningarna, i centrum och vid utbildnings- och vårdlokaler, bör tryggad cykelparkering i större omfattning kunna ske. Utformningen bör utgå från ett användarperspektiv, där t.ex. skrämtak, belysning, möjlighet att låsa fast cykelramen och tanka elcyklar, bör finnas.

- Stråket mellan Fagersta centrum och Västanfors, område "G/C" på plankartan, ska utvecklas med syfte att bl.a. minska det upplevda avståndet mellan stadsdelarna. Se även "Bilaga – Detaljstudier".
- Möjligheterna till ett gångstråk längs med vattnet, område "Spr" på plankartan, bör undersökas. Läs mer i kapitel "1.3.5 Kultur, fritid och rekreation".
- Kommunen ska verka för en gång- och cykelförbindelse mellan Fagersta centrum och Norberg.
- Kommunen bör ta fram en fördjupad plan över stadens gång- och cykelvägnät. I arbetet med detta bör särskilt belysas hur gång- och cykelvägnätet kan utvecklas till att bättre knyta samman viktiga målpunkter och hur dess gestaltning kan förbättras. Exempelvis kan arbetet handla om att skapa tydliga hierarkier i nätet, där särskilt viktiga stråk betonas genom utformningsåtgärder.

Parkering

- Kommunen ska aktivt arbeta för att utreda parkeringssituationen i staden, samt föreslå och genomföra ev. åtgärder. Detta bör mynna ut i en systematisk parkeringsstruktur där tillgången till parkering upplevs vara god.
- Alltför stora parkeringsytor utan rumsliga eller stadsmässiga inslag, s.k. "asfaltshav" bör undvikas i kommande stadsutveckling. Befintliga asfaltshav bör utvecklas med fokus på utformning och ökad trivsel. En uppbrutenhet och variationsrikedom bör eftersträvas.

Digitala kommunikationer

- I planeringen av den fysiska miljön ska möjligheten för varje hushåll och företag att ha tillgång till snabbt bredband, vara en tungt vägande faktor.
- I den fysiska planeringen ska den utveckling som sker inom de digitala kommunikationsmedlen och som kan komma att påverka utformningen av den fysiska miljön, vägas in. Exempel på detta kan vara en högre frekvens av master eller andra tekniska anordningar i miljön.